

Sự cần thiết phải ban hành Bộ luật tố tụng hành chính nhìn từ góc độ những khó khăn khi giải quyết án hành chính

Toà hành chính là tòa án non trẻ nhất trong hệ thống tòa án. Án hành chính là loại án khó, phức tạp. Bởi vì án hành chính liên quan đến rất nhiều lĩnh vực khác nhau đó là các Quyết định hành chính, hành vi hành chính về thu hồi đất, bồi thường, hỗ trợ giải phóng mặt bằng, tái định cư, cấp và thu hồi giấy chứng nhận quyền sử dụng đất và các khiếu kiện liên quan đến việc xử lý vi phạm hành chính trong các lĩnh vực quản lý nhà nước... Do đó khác với án hình sự, dân sự án hành chính chịu sự điều chỉnh của rất nhiều luật nội dung khác nhau.

Chính vì Tòa hành chính thành lập chưa lâu nên kinh nghiệm giải quyết các vụ án hành chính của các thẩm phán chưa nhiều. Đội ngũ thẩm phán, cán bộ, công chức của Tòa hành chính Tòa án nhân dân các cấp chưa được đào tạo, bồi dưỡng nhiều về nghiệp vụ giải quyết các vụ án hành chính cũng như kiến thức quản lý hành chính Nhà nước có liên quan đến những lĩnh vực mà Tòa án có thẩm quyền giải quyết các khiếu kiện hành chính.

Khác với án hình sự, dân sự các Thẩm phán có Bộ luật tố tụng hình sự, Bộ luật tố tụng dân sự quy định rõ trình tự, thủ tục giải quyết; chỉ dẫn cách viết bản án, cách ra các quyết định một cách tỉ mỉ và có mẫu cụ thể, có rất nhiều Nghị quyết hướng dẫn thi hành. Án hành chính chỉ có Pháp lệnh Thủ tục giải quyết các vụ án hành chính là cây gậy duy nhất trong quá trình giải quyết án. Ngoài ra, các Thẩm phán có thể bám vào Nghị quyết 04/2004/NQ-HHĐTP hướng dẫn áp dụng Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án hành chính.

Mặt khác Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án hành chính được ban hành từ năm 1996 qua hai lần sửa đổi bổ sung và lần gần đây nhất là năm 2006 nhưng vẫn bộc lộ nhiều bất cập, gây khó khăn cho các Thẩm phán khi giải quyết án hành chính.

Do đó cần thiết phải ban hành Bộ luật tố tụng hành chính trong đó quy định rõ ràng chi tiết để các Thẩm phán có thể dễ dàng áp dụng khi giải quyết các vụ án

Giải quyết các khiếu kiện hành chính tại Tòa án là một khâu quan trọng trong công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo của Nhà nước ta. Giải quyết tốt các khiếu kiện hành chính tại Tòa án sẽ góp phần bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan Nhà nước, tổ chức, cá nhân và góp phần nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước.

Tuy vậy, để giải quyết dứt điểm một vụ án hành chính là không dễ dàng. Có rất nhiều nguyên nhân khiến cho việc giải quyết án hành chính gặp khó khăn. Trong phạm vi bài viết này, chúng tôi xin nêu một vài nguyên nhân trong muôn vàn khó khăn đó và góp một vài ý kiến xây dựng Bộ Luật Tố tụng hành chính.

Giải quyết án hành chính: VÌ SAO KHÓ?

hành chính. Đó là những nguyên nhân chủ quan. Vậy còn nguyên nhân khách quan thì sao?

Việc thu thập hồ sơ của vụ án hành chính hiện nay rất khó khăn. Khác với vụ kiện dân sự, các bên đều tích cực cung cấp các chứng cứ cho tòa để chứng minh yêu cầu của mình thì trong án hành chính, có những vụ án, Tòa án yêu cầu nhiều lần nhưng người bị kiện vẫn không chịu cung cấp văn bản, tài liệu có liên quan đến quyết định hành chính bị kiện cho nên tòa không thể xét xử được. Tình trạng này thường xảy ra nhiều nhất trong các vụ án hành chính cấp quận huyện. Vì những nguyên nhân này mà hầu như tất cả các phiên tòa hành chính phải hoãn đi hoãn lại.

Đó cũng chính là một trong những khó khăn rất khó khắc phục do khách quan đem lại. Để hạn chế tình trạng này thiết nghĩ, trong Bộ luật tố tụng hành chính cần phải qui định rõ thời hạn cung cấp chứng cứ cụ thể đối với người bị kiện. Hết thời hạn cụ thể đó, nếu không cung cấp tài liệu chứng cứ thì Tòa án sẽ đánh giá tình hợp pháp của quyết định hành chính, hành vi hành chính trên cơ sở tài liệu, chứng cứ do người khởi kiện cung cấp. Đồng thời nên quy định chế tài cụ thể đối với những trường hợp không hợp tác với tòa để nhằm duy trì trật tự quản lý nhà nước.

LG. Hải Châu (TANDTC)

Đặc biệt còn một khó khăn khác khi giải quyết vụ án hành chính mà chúng ta không thể không nêu ra. Có thể gọi đó là nguyên nhân chủ quan nhưng bị tác động bởi yếu tố khách quan.

Vị trí công tác của thẩm phán so với vị trí của người có chức vụ, quyền hạn trong cơ quan hành chính Nhà nước cùng cấp có quyết định hành chính hay hành vi hành chính bị khiếu kiện là không cân bằng. Vì, tuy thẩm phán xét xử và ra phán quyết về quyết định hành chính, hành vi hành chính của UBND hay ông Chủ tịch UBND... nhưng để được bổ nhiệm, tái nhiệm thẩm phán ý kiến của chính quyền địa phương lại rất quan trọng. Do đó, có thể có ảnh hưởng đến tâm lý của người thẩm phán khi giải quyết vụ án hành chính.

Góp ý kiến xây dựng Bộ luật tố tụng hành chính

Để nâng cao hiệu quả hoạt động của Tòa án hành chính bảo đảm pháp chế và quyền dân chủ của công dân trong điều kiện xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, khắc phục những hạn chế bất cập trong thực tiễn hoạt động của Tòa hành chính, cần thiết sớm ban

hành Bộ luật tố tụng hành chính và quy định rõ những vấn đề sau:

Đề cáo trách nhiệm của các cơ quan, cơ quan hành chính nhà nước trước việc giải quyết các vụ khiếu kiện hành chính.

Trên thực tế, phần lớn khiếu nại của người dân với quyết định hành chính, hành vi hành chính lần đầu thường không được chấp nhận, vì vậy số lượng án hành chính ngày càng nhiều.

Việc giải quyết khiếu nại còn rất chậm trễ, trong nhiều trường hợp, khiếu nại của người dân không được cơ quan, người có thẩm quyền giải quyết khiếu nại lần đầu xem xét, giải quyết. Do đó người dân phải chờ đợi đến hết thời hạn giải quyết khiếu nại lần đầu mới có quyền khiếu kiện đến Tòa án nhân dân có thẩm quyền để yêu cầu giải quyết vụ án hành chính.

Vì vậy khi xây dựng Luật tố tụng hành chính cần có quy định trách nhiệm của người giải quyết khiếu nại lần đầu. Trong trường hợp quyết định hành chính, hành vi hành chính của họ bị khởi kiện ra tòa, cần phải phân định rõ trách nhiệm và việc phải bồi thường thiệt hại do quyết định hành chính, hành vi hành chính trái pháp luật gây ra.

Tăng thời hiệu khởi kiện vụ án hành chính

Khoản 1 Điều 30 Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án hành chính quy định: Người khởi kiện đối với quyết định hành chính, hành vi hành chính phải làm đơn yêu cầu Tòa án có thẩm quyền giải quyết các vụ án hành chính trong thời hạn 30 ngày kể từ ngày hết thời hạn giải quyết khiếu nại lần đầu theo quy định của luật khiếu nại, tố cáo mà khiếu nại không được giải quyết hoặc kể từ ngày nhận được quyết định giải quyết khiếu nại lần đầu mà không đồng ý với quyết định khiếu nại đó. Đối với vùng sâu, vùng xa, vùng đi lại khó khăn thì thời hạn khởi kiện nói trên là 45 ngày. Như vậy, so sánh với quy định của pháp luật tố tụng về thời hạn khởi kiện vụ án dân sự, vụ án kinh tế, vụ án lao động thì thời hiệu khởi kiện vụ án hành chính quá ngắn.

Khiếu kiện hành chính là loại án khó và phức tạp để đảm bảo cho người khởi kiện cả thời gian thu thập chứng cứ, tài liệu... trước khi khởi kiện để họ có thể bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của mình

Nguyên Phó Chủ tịch UBND tỉnh Lào Cai Nguyễn Ngọc Kim bị truy tố về tội: "Lợi dụng chức vụ quyền hạn trong khi thi hành công vụ"

một cách tốt nhất. Đồng thời cũng đảm bảo thời gian hợp lý cho cá nhân, cơ quan ban hành quyết định hành chính, hành vi hành chính có thể kiểm tra lại quá trình ban hành quyết định hành chính, hành vi hành chính trong trường hợp cần thiết thì có thể có sửa đổi Quyết định hành chính đó. Do đó cần thống nhất thời hiệu khởi kiện vụ án hành chính bằng thời hiệu khởi kiện một số tranh chấp dân sự là 02 năm.

Bổ nhiệm Thẩm phán không nên phụ thuộc vào ý kiến UBND?

Để giải quyết tốt khó khăn xuất phát từ chủ quan nhưng lại do khách quan đem lại như đã nêu ở phần nguyên nhân, chúng ta có thể lựa chọn một trong hai giải pháp sau:

Một là: Sửa đổi pháp lệnh thẩm phán, trong đó cần quy định việc bổ nhiệm thẩm phán cấp quận huyện, thành phố thuộc tỉnh không cần lấy ý kiến của UBND vì suy cho cùng Thẩm phán là một chức danh tư pháp chịu sự quản lý của Tòa án nhân dân tối cao về mặt tổ chức, về tập huấn chuyên môn nghiệp vụ và tự chịu trách nhiệm trước pháp luật bởi phán quyết của chính mình một cách độc lập.

Hai là: Cần sửa đổi điều 12 của pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án hành

chính về thẩm quyền xét xử theo lãnh thổ trong pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án hành chính theo hướng: Đối với quyết định hành chính, hành vi hành chính của người có thẩm quyền trong cơ quan nhà nước, cơ quan nhà nước ở địa phương này ban hành, quyết định thì không thuộc thẩm quyền giải quyết của tòa án nhân dân trong cùng lãnh thổ với người, cơ quan ra quyết định mà thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án nhân dân địa phương khác trong cùng tỉnh, thành phố.

Tuy nhiên đối với giải pháp này là cần phải cân nhắc khi chúng ta thành lập tòa khu vực. Vì đối với tỉnh, thành phố có nhiều tòa khu vực thì vấn đề này sẽ được giải quyết dễ dàng, nhưng đối với tỉnh, thành phố ít tòa khu vực thì cần phải tính đến sự phiền hà của đương sự khi đi lại theo kiện và sự tốn kém trong việc chi trả chi phí giải quyết của Tòa án.

Ngoài ra, án hành chính liên quan đến rất nhiều các văn bản pháp luật hình thức và cũng rất nhiều văn bản pháp luật nội dung. Do đó, để nâng cao hiệu quả giải quyết các vụ án hành chính, thì một trong những khâu then chốt nhất là xây dựng pháp luật hành chính đầy đủ, đồng bộ, đặc biệt trong các lĩnh vực về xử lý vi phạm hành chính về thuế, về đất đai... Cần thiết phải sửa đổi bổ sung các văn bản này theo hướng thống nhất giải quyết những vướng mắc trong quá trình áp dụng khi xét xử vụ án hành chính. ■